

УДК 911.3:615.83(477.85)

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ САНАТОРНО- КУРОРТНОЇ СПРАВИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Смик О.С.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

У статті розглянуті проблеми та перспективи розвитку санаторно-курортного комплексу Чернівецької області. Проаналізовано значення санаторіїв, пансіонатів з лікуванням, закладів відпочинку та їх профіль лікування. Подана характеристика санаторно-курортних (оздоровчих) закладів міст та районів області, кількість ліжок-місць у даних закладах. Виявлено вплив мінеральних вод та грязей на організм людини.

Ключові слова: санаторно-курортний комплекс, санаторії, оздоровчі заклади, заклади відпочинку, пансіонати, природні ресурси, мінеральні води.

ВСТУП

Однією з найважливіших галузей рекреаційного природокористування є використання природних лікувальних ресурсів території з метою оздоровлення населення та відновлення його фізичних та психічних характеристик. Природні курортно-рекреаційні комплекси даної території мають велике регіональне значення як для системи масового оздоровлення населення України, так і для стабілізації економіки і соціально-економічному прогресу, інтеграції України у світову економічну систему.

Мета статті, постановка завдання. Метою даної публікації є висвітлення поняття про санаторії і пансіонати з лікування, розгляд питання забезпечення санаторно-курортними (оздоровчими) закладами по містах та районах та кількість ліжок (місць) у даних закладах. Для досягнення окресленої мети вирішувалися наступні завдання: виявлення значення санаторіїв, пансіонатів на організм людини.

Аналіз попередніх доробок. Аналіз захворювання населення, виявлення переважаючих видів хвороб знаходимо у працях «Узагальнення медичної практичної географії» (Л.Фінке), «Медична географія» (К.Фукс). У медико-географічному руслі працюють А.С.Кас'яненко, Н.І.Ковчан, Ю.С.Кушнірюк, Л.В.Мищенко, Г.О.Пархоменко, К.М. Сияк та ін.

Виклад основного матеріалу. У 2009 році в області налічувалося 11 санаторно-курортних та оздоровчих закладів та закладів відпочинку, з яких діяло тільки 5 (табл. 1).

Санаторії і пансіонати з лікуванням – це лікувально-профілактичні заклади, які обладнані ліжками і надають реабілітаційне лікування, головним чином, на основі цілющих властивостей природних факторів. Усі вони спеціалізовані і можуть бути одно- або багатопрофільними. У них враховуються розгорнуті ліжка, що забезпечені необхідним обладнанням, незалежно від того, зайняті вони чи ні. У кількості ліжок відображаються як постійні (цілорічні) ліжка, так і сезонні. Постійні

ліжка обліковуються на кінець звітного періоду, сезонні – на момент максимального розгортання [1].

Ліжковий фонд оздоровчих закладів в області становив 1282 місця, в тому числі в діючих – 714 місць. Для хворих на туберкульоз на території області діяло 2 санаторії на 332 ліжка, з них 1 – для дітей на 270 ліжок.

У санаторно-курортних (оздоровчих) закладах відновлювали своє здоров'я 1503 особи, що на 4,2% більше, ніж у 2007/08 році. Серед оздоровлених 59,3% склали діти. Було оздоровлено 52 постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС.

Крім того, протягом 1–2 днів у оздоровчих закладах відпочило 868 осіб, що на 18,4% більше, ніж у 2007/08 році.

Діяльність санаторно-курортних (оздоровчих) закладів забезпечували 352 працівники, з них 21 лікар, 78 працівників середнього медичного персоналу та 253 інших працівники [2].

Таблиця .1

Санаторно-курортні (оздоровчі) заклади по містах та районах у 2009 році

	Кількість закладів	У тому числі						
		Санаторії				Пансіонати з лікуванням	санаторії – профілакторії	Бази та інші заклади відпочинку
		Усього	з них дитячі	Із загальної кількості санаторії для хворих на туберкульоз				
				усього	з них дитячі			
Чернівецька область	11	5	3	2	1	1	1	4
м. Чернівці	2	1	1	1	1	-	1	
<i>Райони</i>								
Вижницький	1	-	-	-	-	1	-	-
Заставнівський	2	-	-	-	-	-	-	2
Новоселицький	2	1	1	-	-	-	-	1
Сторожинецький	4	3	1	1	-	-	-	1

До лікувальних курортних факторів Чернівецької області відноситься велика кількість мінеральних джерел і місцева торф'яна грязь. Деякі з мінеральних вод володіють біологічно активними компонентами – бромом та залізом, а з газів – сірководнем.

Мінералогічні ресурси Чернівецької області включають родовища мінеральних вод та грязей. З геологічною будовою (особливо в Північній Буковині) пов'язані

практично невичерпні запаси лікувальних мінеральних вод найрізноманітнішого хімічного складу, що використовуються для лікування багатьох захворювань.

На сьогодні відомо понад 60 родовищ мінеральних вод, але вони недостатньо досліджені і слабо використовуються.

Здійснюється промисловий розлив столових і лікувально-столових вод - "Буковинська", "Брусницька", "Кельменецька", "Валя-Кузьминська", "Новоселицька", "Зеленчанська" та ін. Особливо цінною вважається вода Брусницького родовища, яка містить сірчано-водневі та содові гідрокарбонатно-хлоридно-натрієві компоненти, які визначають її лікувальні властивості та профіль курорту. Затверджені запаси цього родовища дозволяють організувати курортний комплекс до 10 тис. місць.

Перспективними для рекреаційного використання є запаси лікувальних грязей, які характеризуються високими лікувальними властивостями: поблизу сіл Черешенька (Вижницький р-н), Костинці (Сторожинецький р-н), Брусниця (Кіцманський р-н), Щербинці (Новоселицький р-н) та Селятин (Путильський р-н).

На нашу думку, в області необхідно провести більш детальне гідрогенеологічне обстеження найбільш перспективних родовищ мінеральних вод із наступним затвердженням їх запасів.

До гідрокарбонатних мінеральних вод типу «Боржомі» відносять води сіл Будинець, Цецине, Селятин тощо. Однак низька мінералізація (1.1-1.2 г/л) і відсутність вільної вуглекислоти значно відрізняють мінеральні води с.Будинець від вод типу «Боржомі».

На території Північної Буковини знаходиться велика група мінеральних вод з хлоридно-натрієвою основою. Однією з характерних особливостей цих вод є висока мінералізація (13-300 г/л) та наявність великої кількості бромиду (від 12 до 132 мг/л). В основному це води сіл Красноільськ, Сергії, Хряцка та ін.. За температурою вони відносяться до хлоридних. Висока мінералізація та велика кількість бромиду дає можливість порівнювати води цієї групи з мінеральною водою курорту «Моршин».

На території області, крім бромидних, зустрічаються і кремнієві води. До них відносяться води сіл Виженка, Щербинці, Черленівка, Романківці.

Для сульфатних мінеральних вод Північної Буковини характерна невисока мінералізація (1.9-5.4 г/л) та сульфатно-натрієва основа. Більшість з них вміщує невелику кількість гідрокарбонатів, температура води не перевищує 14-15° С. Основні родовища таких вод знаходяться в долинах рік Дністра та Прута. До основних представників сульфатних вод відносяться води на околиці Чернівців (Садгори), села Черленівка, та Заставни. Мінеральні води цієї групи використовують для лікування захворювань органів кровообігу, периферійної нервової системи та органів травлення.

Окрему групу мінеральних вод Північної Буковини складають гідрокарбонатно-сульфатні, гідрокарбонатно-хлоридно-сульфатні води. Характерною особливістю цих вод є низька загальна мінералізація. До них відносяться води джерел сіл Орошани, Шишківці, м. Хотин, Сокиряни. Використовують ці води для лікування захворювань органів травлення, печінки.

Для лікувальних курортних факторів Північної Буковини відносять також мінеральні води. В області є неорганічні та торф'яні грязі. До неорганічних належить грязь села Глибока, а до торф'яних – поклади біля сіл Костинці і Черешенька. Обидва види грязей з успіхом можна використати для аплікацій.

Цілющими мінеральними водами багата територія національного природного парку «Вижницький», розміщеного в межах Вижницького адміністративного району.

В урочищі «Лужки», що в річковій долині Виженки, на правому корінному її схилі, знаходиться одне з трьох в Європі щодо рідкісного хімічного складу (сульфатно- алюмінієво- залізного) джерело мінеральної води. Саме джерело є гідрологічною пам'яткою природи, але чомусь тільки місцевого значення.

Другою гідрологічною пам'яткою природи місцевого значення є джерело «Черешенька», яке знаходиться під охороною Черешеньської сільради. На базі цього джерела, обладнаного дерев'яним зрубом, з давніх часів місцеве населення використовувало для випарювання харчової солі.

Останніми роками виявлено два джерела лікувально-столових вод типу «Нафтуса» (с.Виженка та урочище Маленишний на березі р. Черемош в 10-ти м. від кордону національного парку) [3].

Особливе значення має пансіонат з лікування матері й дитини «Зелені пагорби» (с.Виженка, Вижницький район). Пансіонат «Зелені пагорби» розташований в екологічно чистому куточку Буковинських Карпат, на схилі гір національного природного парку «Вижницький».

Заклад розрахований на 220 місць сезонно (з 1.05. по 30.09.) і 60 місць цілорічно. До послуг відпочиваючих – будиночки літнього типу на 2-4 особи в кімнаті, а в зимовий період – корпус з автономним опаленням на 60 місць.

Медичні послуги у пансіонаті надає кваліфікований персонал. В його арсеналі – фізіотерапевтичний кабінет, кабінет масажу, ванни, бювет «Моршинської» води, кімната аерофітотерапії, стоматологічний кабінет, кабінет кисневих коктейлів.

Ефективному оздоровленню сприяє організація 4-разового харчування, при необхідності – дієтичного. Пансіонат має прекрасну їдальню з трьома просторими залами на 220 місць.

Для повноцінного відпочинку також створені всі належні умови. Неповдалік на березі гірської річки Виженки є пляж. У пансіонаті проводяться тематичні вечори, вікторини, конкурси, спортивні заходи, турпоходи в гори до печери Довбуша, перевалу «Німчич», урочищ «Лужки», «Протяте каміння» [4].

Не менш важливе значення має брусницьке сірководневе джерело типу «Мацеста» за своїм хімічним складом і цілющими властивостями не має аналогу в Україні. Приймання ванн, аплікації з підігрітого гірського воску, спеціальні масажі, фізіотерапевтичні та інші процедури «виганяють» недуги. [5].

Виходячи з потреб населення у курортному лікуванні, першочерговим в освоєнні повинно бути Брусницьке родовище мінеральних вод, запаси якого затверджені. На його базі можливо влаштувати санітарно-курортне лікування органів кровообігу, опорно-рухового апарату, нервової системи, дерматологічних і гінекологічних захворювань, а також захворювань органів травлення.

На відміну від інших санаторно-курортних закладів санаторії-профілакторії призначені для додаткового лікування та оздоровлення працюючих без відриву від

трудової діяльності у вільний від роботи час на протязі 24 днів. Їх організація сприяє значному зниженню захворювань.

ВИСНОВОК

Не дивлячись на наявність лікувальних ресурсів, в області немає санаторіїв, які б спеціалізувались на лікуванні урологічних, гінекологічних, дерматологічних захворювань. Немає також санаторіїв для лікування органів травлення та обміну речовин, органів дихання не туберкульозного характеру для дорослих.

На завершення зазначимо, що збереження здоров'я людини, яка є найбільшою цінністю будь-якої цивілізованої держави, неможлива без збереження здорових умов її існування, економічно чистого навколишнього природного середовища. Одним з ефективних шляхів відносної нейтралізації шкідливого антропогенного впливу зараз стає періодичне оздоровлення організму людини під впливом природних факторів життя. До яких належать підземні мінеральні води.

Список літератури

1. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики в Чернівецькій області // Статистичний щорічник за 2008 рік.- Чернівці – 2018. – С.431-439.
2. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики в Чернівецькій області / [за ред. Шильниковська І.Д.] // Статистичний збірник. Туризм, відпочинок та санаторно-курортне лікування в області – Чернівці – 2010 – С.32-41.
3. Гетьман В. Курортна галузь на теренах Карпат / В.Гетьман // Зелені Карпати – 2002 – №1-2 (15-16) – С.20-25.
4. «Зелені пагорби»- пансіонат з лікування матері і дитини // Буковинське Віче . – 2002 . – №47 (1258) – С.4.
5. Кукурудз М. Оновлюється народна оздоровниця / М.Кукурудз // Буковина – 2009 – №30 (1860) – С.2.

Смык О.С. Анализ проблем и перспектив развития санаторно-курортного комплекса Черновицкой области / О.С. Смык // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: География. – 2011. – Т. 24 (63). – №2, ч. 2 – С. 328-332.

В статье рассмотрен вопрос проблем и перспектив развития санаторно-курортного комплекса Черновицкой области. Проанализировано значение санаториев, пансионатов, баз отдыха и профиль их лечения. Подано характеристику санаторно - курортных (оздоровительных) заведений по городам и районах, а также количество кроватей – мест в них.

Ключевые слова: санаторно – курортной комплекс, санатории, оздоровительные заведения, заведения отдыха, пансионаты, природные ресурсы, минеральные воды.

Smuk O.S. The analysis of the problems and prospects of the sanatorium and health resort business in the Chernivtsi region / O.S. Smuk // Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. – Series: Geography. – 2011. – Vol. 24 (63). – № 2, p. 2 – P. 328-332.

The article discussed the problems and prospects of the health resort complex in the Chernivtsy region. Analyzed the values of resorts with treatment, recreation facilities and their treatment profile. Presented the spa (health) institutions of cities and districts, the number of beds in these institutions. Discovered the influence of mineral waters and mud on the human body.

Keywords: health resort complex, sanatorium, recreational facilities, recreational institutions, resorts, natural resource, mineral waters.

Поступила в редакцию 08.04.2011 г.